

PILIPINO A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
PILIPINO A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FILIPINO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 14 May 2007 (morning)
Lundi 14 mai 2007 (matin)
Lunes 14 de mayo de 2007 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Sumulat ng komentaryo sa alinmang isa sa dalawang sumusunod:

1. (a)

Sumakay sila ni Joel sa delivery van. Maingat na ikinakarga ang steel furniture na balot pa ng plastic at suportado ng foam para hindi magalusan sa biyahe. Ilang tonelada rin iyon. Mabigat talaga. Malayo ang destinasyon kaya dapat maraming baong tsibug at cartridge tapes.

5 Sa biyahe, papatugtugin nila sa kanilang walkman ang paborito nilang awitin nina Tito, Vic & Joey. Wala silang ginawa kundi magbiruan tungkol sa sex, sa katrabaho, sa pagkaing talamak sa kolesterol, at sa kanilang manedyer na si Chai-Deng.

10 Magkasama sila ni Joel sa isang maliit na calibration shop na pag-aari ni Chai-Deng, isang Koreanong nag-Saudi mula nang humatak ang kanyang negosyong car body building at calibration shop sa kanyang sariling bayan. Hanggang ngayo’y amoy pa rin sa kanyang braso ang grasa. Siya na ngayon ang singkit na may planta ng kotse at may-ari ng katatayong furniture shop.

– Joel, gising ka ba?

– Medyo. Bakit?

– Alam mo ba kung anong nangyari sa ‘kin kanina? Kinausap ako ng manedyer.

15 Tinatanong ako kung gusto kong magbakasyon tatlong buwan simula ngayon, kung magre-renew raw ako ng kontrata o hindi. Malakas na oo ang sagot ko. Pero sa pangalawang tanong, hindi ako sigurado. ‘Ika ko, pag-iisipan ko pa. Pero ang mahalaga, pare, makakauwi na ang partner mo!

20 Parang nilagpakan ng kisame si Joel. Hindi malaman ng kapartner kung siya ba’y matutuwa, malulungkot, matatakot o malilito. Sa pagkahiga niya sa taas ng double-deck, anumang pag-aalsa ng dibdib ay hindi matitiyak ng nasa ibaba niya. Hindi siya makikita. Basta’t ang alam ni Joel, iisa ang kanilang tinitingnan – ang mga hugis ng usok ng kanilang mga sigarilyo – na sa tingin ni Joel ay isang walang katapusang sunog sa langit, patuloy pa rin ang pakiramdam sa salitang binitawan ng kasama at ang tunog ng radyong isip niya’y dambuhalang bomberong hindi makaampat sa sunog na iyon.

25 – Ikaw ba, kailan ang uwi mo?

Muling sumiklab ang usok sa bunganga ni Joel. Usok na pagkalaki-laki.

Magkaugnay sila ni Joel. Halos xerox lang sila ng dahilan. Nauna lang dumating si Joel sa Saudi kaysa kanya. Mauuna rin siyang magbayad ng utang dahil may dalawang kapatid siyang *financier* sa Kuwait at Canada, at isa pa lang ang anak nito.

30 Mababa ang suweldo nila kay Chai-Deng. Bumabawi lang sa tig-tatlong oras na overtime. Okey naman si Chai-Deng. Maunawain, kaya lang mahigpit sa quality ng produkto. Naninigaw din naman, at madalas silang masigawan. Tanga raw sila. Pinoy, bobo! Pero hanggang doon lang.

35 Sa pagawaang iyon, lagi silang nakaumpis na akala mo’y laging manghoholdap o nakamaskarang palaban sa digma sa isang tanghalan na nagdadagdag ng init bukod sa singaw ng nagbabagang disyerto na talo ng kung ilang *horsepower* na *aircon*. Nanlilimahid sa katawan ang mga grasang di dagling maalis ng tinipid na tubig. Walang ginawa ang mga makina kundi ngasabin ang kanilang mga tainga sa ingay, kung hindi man ngasabin ang mga daliri nila’t sipsipin ang mga dugo kapag nagngangalit sa buong panahon ng *shift* nila.

40 Sino-sino nga ba ang mga kriminal na iyon – ang *capilathe machine*, torno, *steel grinder*, at iba pang panginoong makina...

Tatlong linggo na lang uuwi na siya. Sa pagawaang iyon, napapansin niyang laging nakatitig si Joel. Parang wala sa sarili. Marahil ay iniisip din niya. Maaaring nalulungkot, naiingit, nangungulila o ewan natin...

45 Shit, sunog daw! *Turn off all the switches.* Basta, aksidente. Dugo! Dali kunin ang katawan!
Flashlight, mister! Call up the operator, hurry up!
– Joel!

50 Sobra ang gatong ng mga makina ngunit bigla pa ring namahinga. Dugo na ang dumaloy. Tigalgal ang paligid. Litid niya’y namitig. Hindi akalaing ‘yon ang kapalarang sasapitin ng partner. Sabog ang kalamnan sa tiyan nang dalhin siyang wala nang hininga sa di kalayuang hospital. Tumilapon sa kanya ang isang bakal na luminsad sa molde habang napalakas ang ikot nito. Bumulagta ito sa harap ng switch at nadaganan ang control panel, lumikha ng short circuit at nasunog ang wirings. Hindi nakaya ng safety devices at humantong sa pagsabog ng ilang flammable solvents dalawang hakbang ang layo sa kanya.

55 Magkasabay pala kami pag-uwi.
Inakbayan siya ni Chai-Deng. Nagsalita nang malumanay. Pakaintindi niya, “*Sorry, walang may gustong mangyari ang ganito.*” Iyon ang unang kahulugan sa kanya ng pag-akbay. Sabay abot ng ilang nakatiklop na dolyar.

60 *Sumakay sila ni Joel ng delivery van. Maingat na ikinarga ng mga kasamahan ang ilang maleta’t shopping bags. Maingat baka magasgasan ang steel na kahong balot pa ng palo tsina, plastik, at foam sa loob. Baka magalusan sa biyahe. Malayo pa ang destinasyon.*

Sa biyahe, patutugtugin niya ang cassette tapes nila ni Joel – mga awitin nina Tito, Vic & Joey. Hindi na siya napaligaya nito. Wala na siyang kabiruan sa sex, sa katrabaho at iba pa. Tapos na rin ang araw nila kay Chai-Deng.

65 Darating sila sa destinasyon.
Special delivery po ito, tabi kayo!
Sa nanunuyong lalamunan ay iinom na lamang siya ng luha, matapos ibaba ang malaking kahon sa sariling lupain.

Elmer Antonio DM Ursolino, *Deliveri* (1999)

1. (b)

Natorete ako sa ingay sa Mega¹
Lahat ay nagsasalita

Let's go ice skating for a while
I'll take the size medium na lang
5 Oh gosh! Ang haba ng line sa Bancnet²
I'll go for tacos at Tia Maria's,³ ikaw?
You can get this Pyrex at 50% off if...
6:20 na pala ang next show
Top of the line 'to. Additional 6Thou
10 Sa Modem and we'll give you free connection
To the Net, na lang.
Shit! Low batt

kaya lumabas ako:

nadaan ko ang isang utility girl
15 na tahimik na nagwawalis, hindi nagsasalita

nakalahad ang kamay ng pulubi
hindi nagsasalita

kumakanta ang isa pang pulubi,
hindi nagsasalita

20 nag babarena. Nagmumuhon, nagkakabilya
ang mga tauhan ng EEI,⁴ hindi nagsasalita
nagbobomba ng kalan ang magpipisbol
hindi nagsasalita

nagmumura ang tsuper ng bus
25 nanggagalaiti ang konduktor
bumubuntonghininga ang mga pasahero
pumipito ang mga traffic aide,
hindi nagsasalita

naghihinguto ang isang luku-luko
30 sa gilid ng National⁵ at tinitigan ako
bumubulong, hindi nagsasalita

kaya dagli akong sumakay sa harapan
ng FX⁶ – nasungalngal ko tuloy ang mukha
ng drayber ng shopping bags
35 sinenyasan ako ng pakyu
ng mga siningitan ko sa pila –
pero kailangan kong umuwi kaagad
bago sila matutong magsalita.

German Gervacio, *Silang mga Hindi Nagsasalita* (2001)

¹ Mega: tumutukoy sa SM Megamall, isa sa pinakamalaking “shopping mall” sa Pilipinas.

² Bancnet: ATM network ng mga bangko.

³ Tia Maria: popular na restawrant sa Manila na nagsisilbi ng pagkaing Mexikano.

⁴ EEI: Engineering Equipment, Incorporated, isang kumpanya sa konstruksyon.

⁵ National: tumutukoy sa National Bookstore.

⁶ FX: behikulong pampubliko na parang taxi pero sinasakyan ng 8-10 na pasahero papunta sa isang takdang destinasyon. Di tulad ng taxi, wala itong metro at nakatakda ang bayad.